

50-боб. Товар ишлаб чиқарилган мамлакатни аниқлаш

358-модда. Товар ишлаб чиқарилган мамлакат

Товар тўлиқ ишлаб чиқарилган ёки ушбу бобда белгиланган талабларга мувофиқ етарли даражада қайта ишланган мамлакат товар ишлаб чиқарилган мамлакат ҳисобланади. Бир гуруҳ мамлакатлар, мамлакатларнинг божхона иттифоқлари, минтақа ва (ёки), товар ишлаб чиқарилган жойни аниқлаш мақсади ажратиб кўрсатишни тақозо этса, бирор мамлакатнинг муайян қисми товар ишлаб чиқарилган мамлакат деб ҳисобланиши мумкин.

359-модда. Муайян мамлакатда тўлиқ ишлаб чиқарилган товарлар

Қуйидаги товарлар муайян мамлакатда тўлиқ ишлаб чиқарилган деб ҳисобланади:

1) унинг ҳудудидан, ҳудудий сувларидан, қитъа шельфидан ёки денгиз тубидан қазиб олинган фойдали қазилмалар, агар мамлакат ушбу ер қаъри бойликларини қидириш ва қазиб олиш учун мутлақ ҳуқуққа эга бўлса;

2) мамлакат ҳудудида етиштирилган ёки йиғиб олинган ўсимлик маҳсулотлари;

3) мамлакатда туғилган ва парвариш қилинган тирик ҳайвонлар;

4) мамлакатда етиштирилган ўсимлик маҳсулотларидан ва ҳайвонлардан олинган маҳсулот;

5) мамлакатда тайёрланган овчилик, балиқчилик ва денгиз ови маҳсулоти;

6) мамлакат кемаларида ёки ижарага олган (фрахт қилган) кемаларида жаҳон океанида овланган ва (ёки) тайёрланган денгиз ови маҳсулоти;

7) мамлакатда амалга ошириладиган ишлаб чиқариш ёки бошқа операцияларнинг маҳсули бўлган иккиламчи хом ашё ва чиқиндилар;

8) мамлакатга тегишли бўлган ёки у ижарага олган космик кемаларда очик коинотдан олинган юқори технологиялар маҳсулоти;

9) мамлакатда ушбу моддада кўрсатилган маҳсулотдангина ишлаб чиқарилган товарлар.

360-модда. Товарни етарли даражада қайта ишлаш мезонлари

Агар товарни ишлаб чиқаришда икки ёки ундан ортиқ мамлакат иштирок этаётган бўлса, товарнинг ишлаб чиқарилган жойи етарли даражада қайта ишлаш мезонларига мувофиқ аниқланади.

Товар ишлаб чиқарилган мамлакатни аниқлаш учун товарни етарли даражада қайта ишлашнинг қуйидаги мезонларидан бири қўлланилади:

товарни муайян мамлакатда қайта ишлаш ёки тайёрлаш бўйича операцияларни амалга ошириш

натижасида унинг Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолиятининг товар номенклатурасидаги ўрни дастлабки тўртта белгисининг исталган бири даражасида ўзгариши;

адвалор улуш қоидаси — фойдаланилган материалларнинг ва (ёки) қўшилган қийматнинг фоизли улуши якуний маҳсулотнинг нархида қайд этилган белгиланган улушига етганда товар қийматининг ўзгариши.

Қуйидагилар товарнинг етарли даражада қайта ишланганлиги мезонларига жавоб бермайди:

сақлаш ёки ташиш вақтида товарларнинг бут сақланишини таъминлаш бўйича операциялар;

товарларни сотишга ва ташишга тайёрлаш операциялари (товар туркумини майдалаш, товарларни жўнатишни ташкил этиш, саралаш, қайтадан ўраш ва бошқалар);

оддий йиғув операциялари;

товарларни (таркибий қисмларни) аралаштириб ҳосил қилинган маҳсулотга унга дастлабки таркибидан жиддий фарқлантирадиган хусусиятларни бермаслик;

ушбу қисмнинг иккинчи — бешинчи хатбошиларида кўрсатилган операцияларнинг иккитасини ёки ундан ортиғини бир вақтда амалга ошириш;

чорва молларини сўйиш.

Ушбу модданинг иккинчи қисмида кўрсатилган товарнинг етарли даражада қайта ишланганлиги мезонларининг қўлланилиш хусусиятлари қонун ҳужжатларида белгиланади.

361-модда. Товарларни туркумлаб етказишда улар ишлаб чиқарилган мамлакатни аниқлаш

Ишлаб чиқариш ёки транспорт шароитларига кўра товарларни битта туркум қилиб жўнатишнинг имкони бўлмаганлиги сабабли улар бўлиб-бўлиб ёки йиғилмаган ҳолда бир неча туркумда етказиб берилса, шунингдек бир туркум товар нотўғри тақсимланиши натижасида бир неча туркумга бўлинган бўлса, товар ишлаб чиқарилган мамлакатни аниқлашда бундай товарлар декларантнинг хоҳишига кўра ягона товар деб қаралиши керак. Ушбу қонуннинг қўлланилиш шарти қуйидагилардан иборат:

бўлакларга бўлинган ёки йиғилмаган товарнинг бир неча туркумга тақсимланганлигини бундай тақсимлаш сабабларини, Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолиятининг товар номенклатураси бўйича товарларнинг кодларини, ҳар бир туркумга кирадиган товарлар қиймати ва товар ишлаб чиқарилган мамлакатни кўрсатган ҳолда ҳар бир туркумнинг батафсил таснифини божхона органига олдиндан ёзма равишда маълум қилиш;

товар бир неча туркумга нотўғри
тақсимланганлигининг ҳужжатлар билан
тасдиқланганлиги;

барча туркумдаги товарларнинг битта мамлакатдан
битта етказиб берувчи орқали етказиб берилганлиги;

товарларнинг барча туркумлари битта божхона
органи орқали олиб кирилганлиги;

барча туркумдаги товарларнинг контрактда
(шартномада, битимда) кўрсатилган муддат ичида
етказиб берилганлиги.

362-модда. Товар ишлаб чиқарилган мамлакатни аниқлашдаги ўзига хос хусусиятлар

Товар ишлаб чиқарилган мамлакатни аниқлашда
уларни ишлаб чиқариш ёки қайта ишлаш учун
фойдаланиладиган энергия, машиналар, ускуналар ва
асбобларнинг қаерда ишлаб чиқарилганлиги ҳисобга
олинмайди.

Машиналар, ускуналар, аппаратларда ёки
транспорт воситаларида фойдаланиш учун
мўлжалланган буюмлар, эҳтиёт қисмлар ҳамда
асбоблар, башарти ушбу буюмлар, эҳтиёт қисмлар
ҳамда асбоблар кузатув ҳужжати сифатида илова
қилинган техник паспортда, техник формулярда ва
бошқа техник ҳужжатларда кўрсатилган тўпламга
ҳамда миқдорга мувофиқ ҳолда ўша машиналар,
ускуналар, аппаратлар ёки транспорт воситалари билан

бир тўпламда олиб кирилса ва сотилса, мазкур машиналар, ускуналар, аппаратлар ёки транспорт воситалари ишлаб чиқарилган мамлакатда ишлаб чиқарилган деб ҳисобланади.

Божхона ҳудудига учинчи мамлакатлардан, шунингдек Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган эркин божхона зоналари ва эркин омборлар ҳудудларидан олиб кириладиган товар ишлаб чиқарилган мамлакатни аниқлашнинг ўзига хос хусусиятлари қонун ҳужжатларида белгиланади.

Божхона ҳудудига олиб кириладиган товарнинг ўрови товарнинг ўзи каби ўша мамлакатда ишлаб чиқарилган деб ҳисобланади, бундан ўрови товардан алоҳида декларацияланиши лозим бўлган ҳоллар мустасно. Бундай ҳолларда ўров ишлаб чиқарилган мамлакат товар ишлаб чиқарилган мамлакатдан алоҳида аниқланади.

363-модда. Товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат

Товарнинг муайян мамлакатда ишлаб чиқарилганлиги товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат билан тасдиқланади.

Товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат товарнинг муайян мамлакатда ишлаб чиқарилганлигини тасдиқлайдиган, экспорт ёки реэкспорт қилувчи мамлакатда белгиланган тартиб ва шаклга мувофиқ

ваколатли орган томонидан берилган, шу жумладан электрон шаклда берилган ҳужжатдир.

Товарларни божхона ҳудудидан олиб чиқишда товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат, агар мазкур сертификат контракт (шартнома, битим) шартларига, товар олиб кириладиган мамлакатнинг миллий қоидаларига кўра зарур бўлса ёки кўрсатилган сертификатнинг мавжудлиги Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларида назарда тутилган бўлса, шунингдек экспорт қилувчининг талабига кўра зарур бўлса, қонун ҳужжатларига мувофиқ сертификат беришга ваколатли бўлган орган томонидан берилади.

364-модда. Товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификатни тақдим этиш

Товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат божхона расмийлаштируви учун зарур бўлган божхона декларацияси ва бошқа ҳужжатлар билан бир вақтда тақдим этилади. Сертификат йўқолган тақдирда уни берган орган томонидан расмий равишда тасдиқланган дубликати қабул қилинади.

Товарни божхона ҳудудига олиб киришда товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат қуйидаги ҳолларда мажбурий тартибда тақдим этилади:

Ўзбекистон Республикаси тариф преференциялари берадиган мамлакатларда ишлаб чиқарилган товарларга;

муайян мамлакатдан олиб кирилиши миқдорий чекловлар (квоталар) ёки ташқи иқтисодий фаолиятни тартибга солишнинг бошқа чоралари орқали бошқариб туриладиган товарларга;

божхона расмийлаштируви учун тақдим этиладиган ҳужжатларда товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги маълумотлар мавжуд бўлмаганда ёхуд товарларнинг келиб чиқиши тўғрисида нотўғри маълумотлар декларация қилинаётганлигига божхона органида асослар мавжуд бўлганда;

агар бу талаб Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида ва халқаро шартномаларида назарда тутилган бўлса.

Товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат ёки ундаги маълумотларнинг, шу жумладан товар ишлаб чиқарилган мамлакат ҳақидаги маълумотларнинг тўғрилигига шубҳа туғилса, божхона органи қўшимча ёки аниқлик киритадиган маълумот беришни сўраб ушбу сертификатни берган органларга ёки сертификатда товар ишлаб чиқарилган мамлакат сифатида кўрсатилган мамлакатнинг ваколатли ташкилотларига мурожаат қилиши мумкин.

Ушбу модданинг иккинчи ва учинчи қисмларида белгиланган ҳолларда, лозим даражада

расмийлаштирилган товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат ёки сўралган маълумотлар тақдим этилмагунига қадар товар муайян мамлакатда ишлаб чиқарилган деб ҳисобланмайди.

Божхона органларида товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат бланклари намуналари, товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификатни тасдиқлаш ва беришга ваколатли бўлган органлар муҳрларининг излари ва шахсларнинг имзолари мавжудлиги Ўзбекистон Республикаси билан эркин савдо зонасини ташкил этувчи ёки Ўзбекистон Республикаси томонидан эркин савдо режими ўрнатилган давлатларда ишлаб чиқарилган товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификатни божхона органлари томонидан қабул қилиш шартидир.

365-модда. Товарни божхона ҳудудига олиб киришни унинг келиб чиқиши асосида рад этиш

Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари ва халқаро шартномаларига мувофиқ товарлари божхона ҳудудига олиб кирилиши мумкин бўлмаган мамлакатда ишлаб чиқарилганлигига асослар мавжуд бўлган тақдирда божхона органи товарни божхона ҳудудига олиб киришни рад этиши мумкин.

366-модда. Товарни келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат мавжуд бўлмаган тақдирда чиқариб юбориш

Товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификатнинг тақдим этилмаганлиги товарни чиқариб юборишни рад этиш учун асос бўлмайди.

Товарнинг келиб чиқиши тўғрисидаги сертификат мавжуд бўлмаганда ёки ушбу сертификатнинг ва (ёки) унда кўрсатилган маълумотларнинг тўғрилигига шубҳа туғилганда товарга нисбатан божхона божининг икки баравар оширилган ставкаси қўлланилади, бундан ушбу Кодекснинг [365-моддасида](#) назарда тутилган ҳол мустасно.

Товарлар божхона тўловлари тўланишини назарда тутувчи божхона режимига жойлаштирилган санадан эътиборан бир йилдан кечиктирмай божхона органига лозим даражада расмийлаштирилган келиб чиқиш тўғрисидаги сертификат тақдим этилган тақдирда товарларга энг кўп қулайлик бериш режими ёки эркин савдо режими қўлланилиши ёки қайта тикланиши мумкин. Бундай ҳолда божхона тўловларининг тўланган суммаларини қайтариш ушбу Кодекснинг [49-бобига](#) мувофиқ амалга оширилади.